

Udskriftsdato: 23. december 2025

VEJ nr 9444 af 09/06/2021 (Historisk)

Vejledning til bekendtgørelse om fremme af god orden i folkeskolen

Ministerium: Børne- og Undervisningsministeriet

Journalnummer: Undervisningsmin.,
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, j.nr. 21/10500

Senere ændringer til forskriften

VEJ nr 10123 af 17/12/2024

Vejledning til bekendtgørelse om fremme af god orden i folkeskolen

Dette er vejledning til bekendtgørelse nr. 1951 af 11/12/2020 om fremme af god orden i folkeskolen. Bekendtgørelsen har hjemmel i folkeskolelovens § 52.

Indledning

1. Bestemmelserne i bekendtgørelsen skal ses i sammenhæng med den pædagogiske praksis, som folkeskoleloven lægger op til. Det er i den forbindelse vigtigt, at eleverne og lærerne i samarbejde skaber et godt undervisnings- og arbejdsmiljø, og at både elever og lærere har forståelse for skolens ordensregler og for den omgangstone og de samværsformer, der gælder på skolen. Skolen har et vigtigt arbejde med at inddrage hver enkelt elev og familie som værdifulde medlemmer af fællesskabet. Det bedste redskab til at forebygge, at elever kommer i situationer, hvor de opfører sig uhensigtsmæssigt over for klassekammerater og lærere, er et godt og inkluderende undervisningsmiljø. Men man kan som skoleleder komme i den situation, at man finder det nødvendigt at anvende sanktioner overfor enkeltelever for at kunne varetage fællesskabets interesse.

Bekendtgørelsen sigter mod at sikre det gode undervisningsmiljø for alle elever. Den indeholder derfor de sanktioner, som skolens leder kan iværksætte, når elever gennem uhensigtsmæssig adfærd har brudt skolens ordensregler. Ordensreglerne og værdiregelsættet fastsættes af hver enkelt skole og kan således tilpasses skolens konkrete behov.

Denne vejledning giver en uddybende beskrivelse af bekendtgørelsens juridiske rammer, som gælder, når det er blevet nødvendigt at iværksætte foranstaltninger ved siden af dialogen mellem skole, elev og forældre for at sikre, at alle elever trives. Det fremgår eksempelvis, hvilke foranstaltninger der er afgørelser i forvaltningsretligt forstand. Der kan læses mere om forvaltningsretten i folkeskolen i Børne- og Undervisningsministeriets ”Vejledning i forvaltningsret – for skoleledere”.

Det skal understreges, at foranstaltninger over for elever ikke bør stå alene. Foranstaltninger udgør en reaktion, som kan være nødvendig af hensyn til fællesskabet, skolens undervisningsmiljø og elever, personalets velbefindende og eleven selv. Men det er ikke i sig selv en håndtering af de udfordringer, som ligger bag elevens handling eller adfærd. Derfor skal der altid følges op med dialog og om nødvendigt understøttende initiativer.

I vejledningen fremgår det konsekvent, at det er skolens leder, som har beslutningskompetencen til at iværksætte foranstaltninger over for elever, som bryder skolens ordensregler. Men skolelederen kan vælge at uddelegere beslutningskompetencen til den enkelte underviser, så det for eksempel er en afdelingsleder, der træffer de konkrete beslutninger og elevens klasselærer, som orienterer elevens forældre. Iværksættelse af foranstaltninger vil dog altid være under skolelederens ansvar, uanset hvem skolelederen har delegeret opgaver til.

Nedenfor følger en gennemgang af de enkelte bestemmelser i bekendtgørelsen.

Skolens ordensregler og værdiregelsæt – bekendtgørelsens § 1

2. Skolens leder skal ved begyndelsen af hvert skoleår sikre, at elever og forældre bliver orienteret om skolens gældende ordensregler og værdiregelsæt for skolen. Orienteringen kan eksempelvis ske ved et nyhedsbrev fra skolelederen, på skoleårets første forældremøde, en særlig introaften eller besked på AULA.

Skolernes ordensregler og værdiregelsæt skal gøres offentligt tilgængelige på skolens hjemmeside, jf. § 1, stk. 1, § 2, stk. 1, nr. 2, samt § 3, stk. 1, i lov om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne mv.

Det er skolebestyrelsen, der fastsætter skolens ordensregler og værdiregelsæt, jf. folkeskolelovens § 44, stk. 4.

3. Skolens ordensregler skal bidrage til opfyldelsen af folkeskolens formål samt medvirke til at sikre et trygt og godt læringsmiljø på skolen. Skolens ordensregler udgør de daglige rammer, som elever og personale skal holde sig inden for.

4. Skolens værdiregelsæt skal indeholde retningslinjer for god adfærd på skolen samt pejlemærker for, hvordan man sikrer god trivsel og et godt undervisningsmiljø både psykisk og fysisk. Værdiregelsættet skal fremme fælles værdier, engagement og ansvarlighed. Det skal også gælde i en eventuel skolefritidsordning og i andre skoleaktiviteter.

Værdiregelsættet skal indeholde en antimobbestrategi, jf. § 1 b, stk. 2, i lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø (undervisningsmiljøloven – lovbekendtgørelse nr. 316 af 5. april 2017).

Dialog med elever, som bryder skolens ordensregler, værdiregelsæt eller almindelig god opførsel – bekendtgørelsens § 2

5. Når en elev ikke overholder ordensreglerne, værdiregelsættet eller almindelig god opførsel, skal skolens leder eller en relevant lærer afklare årsagen til den u hensigtsmæssige opførsel gennem samtale med eleven og dennes forældre.

Eleven skal altid inddrages aktivt i en sådan samtale både for, at eleven bliver hørt, får mulighed for at fortælle om sin version og komme med forslag til, hvordan situationen kan blive bedre, og den u hensigtsmæssige opførsel ophører. Samtalen handler samtidig også om, at eleven forstår, at dårlig og forstyrrende adfærd kan have konsekvenser. Endelig skal samtalen bidrage til, at skolen i samarbejde med elev og forældre kan arbejde konstruktivt om en forbedring af elevens opførsel med bidrag fra alle parter.

6. Ordensreglerne og værdiregelsæt skal medvirke til at sikre, at alle elever trives i skolen og har det bedste udgangspunkt for læring og socialt samvær på skolen. Det er her centralt, at eleverne har forståelse for skolens ordensregler og øvrige normer for det gode samvær i skoletiden.

Det er vigtigt, at elever og lærere i samarbejde skaber et godt undervisningsklima, hvor eleverne får forståelse for skolens ordensregler og den omgangstone og de samværsformer, der ønskes på skolen. Det kan for eksempel gøres ved at inddrage værdiregelsæt og ordensreglerne i undervisningen, så lærere og elever taler om, hvordan man opfører sig på skolen, hvordan man giver plads til alle – og hvilke konsekvenser det har, når man ikke overholder reglerne. En god måde at sikre elevernes medejerskab for reglerne ville være, at skolebestyrelsen inddrager elevrådet i arbejdet med ordensregler og værdiregelsættet.

Hvornår kan foranstaltninger anvendes – bekendtgørelsens § 3

7. Skolens leder kan iværksætte foranstaltninger over for en elev, der ikke overholder skolens værdiregelsæt, ordensregler eller almindelig god opførsel. Det gælder også, selvom den konkrete situation ikke er reguleret i skolens ordensregler, jf. bekendtgørelsens § 3.

8. Det er skolens leder, der træffer beslutning om at anvende bekendtgørelsens foranstaltninger for brud på ordensregler. Det gælder dog ikke for så vidt angår omgående udelukkelse af eleven for resten af dagen, jf. bekendtgørelsens § 9, stk. 2, – se nærmere i vejledningens pkt. 24-27.

9. bekendtgørelsens foranstaltninger kan anvendes ved elevens benyttelse af skolens tilbud (herunder skolefritidsordning eller undervisning i fritiden).

10. Foranstaltningerne kan ligeledes anvendes ved elevers adfærd uden for skolen, hvis adfærden har negativ indflydelse på undervisningsmiljøet. For eksempel hvis en elevs opførsel uden for skolen har negativ betydning for relationen mellem skolens elever indbyrdes og mellem elever og ansatte.

11. Foranstaltningerne kan endvidere anvendes som følge af elevers digitale adfærd, når denne har en negativ indvirkning på undervisningsmiljøet. Det kan eksempelvis være ved mobning eller anden form for krænkelse af andre elever eller lærere på sociale medier.

Skolelederens mulighed for at iværksætte foranstaltninger over for elevers brud på ordensreglerne på de digitale medier skal ses i sammenhæng med skolelederens forpligtelse til at sikre fællesskabet i skoleklasserne. Der skal være en sammenhæng mellem hændelsen på de sociale medier og en negativ udvikling i undervisningsmiljøet, før skolen kan gå ind i en sag om dårlig adfærd på sociale medier. Det kunne for eksempel være, hvis det drejer sig om digital chikane af en lærer, eller mobning af en elev, hvor mobningen har betydning for undervisningsmiljøet.

Det bemærkes, at en skoleleders mulighed for at afdække, hvad der nærmere er foregået, når der er tale om hændelser uden for skolen, herunder ikke mindst på sociale medier, kan være vanskelig. Det er derfor fortsat afgørende, at forældre tager ansvar for deres børn i fritiden og for deres børns færden på nettet.

Iværksættelse af foranstaltninger – bekendtgørelsens § 4

12. Enhver beslutning om at iværksætte foranstaltninger for at fremme god orden skal træffes på baggrund af en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder.

Når skolens leder beslutter at bruge en foranstaltning over for en elev, skal foranstaltningen være rimelig i forhold til det, eleven har gjort. Skolens leder må altså ikke anvende en hårdere foranstaltning, hvis en mindre indgribende er tilstrækkelig. Det vil for eksempel sige, at det ikke er inden for bekendtgørelsens rammer, hvis skolens leder udelukker en elev fra skolen, fordi eleven har forstyrret undervisningen enkelte gange; her ville mindre kunne gøre det – for eksempel med en alvorlig samtale. Når skolens leder beslutter at anvende en foranstaltning, sker det ved at tage stilling til sagens grovhed, elevens alder, eventuelle forudgående samtaler, påtaler og advarsler til eleven. Det skal også indgå i vurderingen, hvorvidt elevens uhensigtsmæssige adfærd i en sag er sket uagtsomt eller gjort med vilje.

13. Skolens leder skal i sin vurdering også forholde sig til, hvorvidt forældrene vil være i stand til at følge op på foranstaltningen i hjemmet. Hvis det er sandsynligt, at forældrene vil have udfordringer med at følge op, bør skolens leder inddrage dette i dialogen med forældrene. Skolens leder kan overveje, hvordan skolen kan hjælpe forældrene med opfølgningen. Det kunne være ved et netværksmøde med inddragelse af socialforvaltningen, indhentelse af pædagogisk-psykologisk rådgivning, AKT- og inklusionsvejledere eller andre relevante personer. Hvis eleven har en social foranstaltning, for eksempel en kontaktperson, bør skolens leder også inddrage kontaktpersonen i dialogen om foranstaltningen.

14. bekendtgørelsen angiver de maksimale/strengeste foranstaltninger, der kan anvendes over for en elev, der ikke overholder skolens ordensregler og normer for god opførsel.

Skolen bør derfor bruge mildere og mindre indgribende foranstaltninger, hvis det er passende og rimeligt i forhold til det, eleven har gjort. Det kan også være, at der er særlige forhold, som gør sig gældende for eleven. Det er således både relevant at se på grovheden af det, som eleven har gjort, og den konkrete elevs forhold. Det kan for eksempel være, at eleven tidligere har brudt ordensreglerne, eller at eleven befandt sig i en helt ekstraordinær situation, da reglerne blev brudt for eksempel på grund af en familiær situation (skilsmisse eller dødsfald) eller på grund af tidligere/verserende konflikt med andre elever. Det vil sige, at elevens forseelse skal ses i den kontekst, den er foregået i. En eventuel foranstaltning skal derfor gives på baggrund af en forudgående forståelse for elevens situation. Det er samtidig vigtigt at understrege, at selvom en elev kan have vanskeligheder, og der derfor skal tages højde for en ekstraordinær situation, så tilsidesætter det ikke skolelederens ansvar for at varetage fællesskabets interesser og sikre undervisningsmiljøet for alle.

En mindre indgribende foranstaltning kan være at sætte eleven ved sit eget bord, fjerne eleven fra gruppearbejde, sætte eleven "uden for døren" i nogle minutter eller op til resten af den pågældende lektion. Vær opmærksom på, at skolens almindelige pligt til at føre tilsyn med eleverne også skal overholdes i det tilfælde, hvor en elev bliver sendt uden for døren.

Skolens leder kan også vælge at give eleven en advarsel eller påtale i en samtale med eleven, der skal få eleven til at forstå skolens ordensregler og normer for god opførsel på skolen.

Aftalt hjemsendelse af eleven for resten af skoledagen – bekendtgørelsens § 5

15. Skolens leder kan gennemføre en aftalt hjemsendelse for resten af skoledagen af en elev, som har brudt skolens ordensregler, hvis overførsel til anden undervisning eller eftersidning ikke vurderes som egnede foranstaltninger.

En aftalt hjemsendelse kan kun ske, hvis skolens leder først indgår en aftale om hjemsendelse for resten af dagen med elevens forældre. Skolens leder skal i dialogen med forældrene gøre det klart, at forældrene ikke er forpligtet til at sige ja til en aftale om hjemsendelse. Men det kan gøres klart for forældrene, at det vil være hensigtsmæssigt, hvis eleven bliver hentet, fordi eleven har brudt skolens ordensregler og/eller normer for god opførsel.

Aftalt hjemsendelse er beregnet til at blive anvendt i situationer, hvor en hurtig indsats i form af dialog med elevens forældre kombineret med hjemsendelse, kan forbedre elevens opførsel og forståelse af skolens ordensregler. Der vil typisk være tale om en elev, der som følge af overskridelsen af egne eller andres grænser vurderes at have brug for en pause fra undervisningen og fra klassen. Det kan være en elev, som mister besindelsen og får en uhensigtsmæssig adfærd som følge deraf. Det kan også være en elev som bliver så vred eller ked af det, at vedkommende ikke selv vil få udbytte af undervisningen.

16. Det er ikke afgørende på hvilket tidspunkt af dagen, eleven hjemsendes. Det vil altid være en konkret aftale mellem skolen og forældrene.

17. Hvis forældrene ikke kan eller vil indgå aftale om hjemsendelse, kan skolens leder i stedet overføre eleven til anden undervisning på skolen enten i nogle enkelte timer eller resten af dagen, jf. bekendtgørelsens § 8. Se nærmere om overførsel til anden undervisning i pkt. 23.

Alternativt kan omgående udelukkelse bruges, jf. bekendtgørelsens § 9. Se nærmere om omgående udelukkelse i pkt. 24-27. Hvilken alternativ sanktion, skolen bruger, kommer naturligvis an på, hvor alvorlig den konkrete hændelse har været, da sanktionen skal passe til hændelsen, jf. pkt. 12.

18. Aftalt hjemsendelse bør altid følges op af dialog med elev og forældre om, hvad der har forårsaget elevens opførsel, samt hvordan skolen og eleven sammen kan forbedre situationen. Det gælder særligt i de tilfælde, hvor skolen har brugt aftalt hjemsendelse af den samme elev flere gange. Skolens leder bør i sådanne tilfælde overveje, om hjemsendelsen skal ledsages af socialpædagogiske indsatser. Se nærmere i pkt. 52 om inddragelse af de sociale myndigheder og indhentelse af pædagogisk-psykologisk rådgivning.

De øvre grænser for anvendelse af foranstaltninger – bekendtgørelsens § 6

19. Bestemmelsen oplister de øvre grænser for foranstaltninger, som kan anvendes over for elever, der ikke overholder skolens ordensregler. Reglerne i §§ 7-18 indeholder en række forpligtelser, som skolen skal overholde i sin håndtering af den konkrete sag, herunder inddragelse af elevens forældre.

20. De fleste af de nævnte bestemmelser indeholder regler om sanktioner, hvis anvendelse er en afgørelse i forvaltningsretlig forstand. En afgørelse indebærer, at skolens leder skal informere forældre og elev om, hvad skolen har tænkt sig at beslutte. Forældre og elevs perspektiver eller indsigelser skal inddrages i overvejelserne, inden der træffes en evt. afgørelse. Det kan også være nødvendigt først at informere forældrene om sanktionen, når den er iværksat, hvis øjemedet med foranstaltningen ellers forspildes. En afgørelse bør altid være skriftlig og skal altid indeholde en begrundelse til forældrene. Skolen har også notatpligt ved afgørelser.

Fremgangsmåden ved en afgørelse bør være, at skolens leder noterer skriftligt, hvad der er sket og hvornår. Dette sendes til eventuelle bemærkninger hos elev og forældre med oplysningen om, at skolen vurderer at iværksætte foranstaltningen. Når skolens leder har modtaget forældrenes og elevens bemærkninger, træffer skolelederen afgørelse. Den skriftlige afgørelse med begrundelse sendes til forældrene og eleven.

21. Det vil også fremgå af nogle af bestemmelserne, at skolen skal føre tilsyn med eleven, hvis eleven ikke kan være i klassen – fx pga. udelukkelsen fra undervisningen. Det vil sige, at eleven skal være et sted, hvor skolens ansatte kan tage sig af eleven for eksempel på skolebiblioteket.

Betingelsen kan opfyldes efter aftale med forældrene om, at de selv sørger for, at deres barn er under opsyn – eller at forældrene selv tager ansvar for, at deres barn for eksempel er alene hjemme. Skolen kan dog ikke kræve, at forældrene selv står for opsynet med deres barn, mens eleven er udelukket fra undervisningen. Så hvis forældrene ikke selv kan stå for tilsynet, må skolen sørge for tilsyn, som er passende for elever på det pågældende klassetrin. Det kan for eksempel ske ved, at eleven er på fritidshjem/i skolefritidsordning, eller at eleven kan opholde sig og beskæftiges et sted på selve skolen. Reglerne om tilsyn er uddybet i bekendtgørelsen om tilsyn med eleverne i skoletiden.

Eftersidning – bekendtgørelsens § 7

22. Eftersidning kan kun anvendes, hvis forældrene orienteres inden eftersidningen gennemføres, og hvis skolen fører det nødvendige tilsyn med eleven (for nærmere om tilsyn se pkt. 21). Eftersidning finder normalt kun sted i umiddelbar forlængelse af elevens sidste lektion den dag, eftersidningen sker. Andre tidspunkter, hvor eleven skal blive på skolen uden for undervisningstiden, skal aftales med forældrene. Eftersidning må dog ikke forhindre en elevs hjemtransport.

Eftersidning er en afgørelse, hvorfor processen beskrevet i pkt. 20 skal følges.

Overførsel af eleven til anden undervisning på skolen i enkelte timer eller resten af dagen – jf. bekendtgørelsens § 8

23. En elev kan overføres til anden undervisning på skolen. Det kan være i enkelte timer eller for resten af dagen. Forældrene skal have besked om, at eleven blev overført til anden undervisning, samme dag.

Bestemmelsen er en mildere foranstaltning, hvor en elev af hensyn til resten af klassen eller holdet undervises i enkelte timer eller resten af dagen i en anden klasse på skolen. Foranstaltningen er beregnet på tilfælde, hvor en elev – trods gentagende påtaler – har så forstyrrende en opførsel, at hensynet til undervisningen af resten af klassen gør det nødvendigt at flytte eleven til anden undervisning. Det kan være en fordel forud for iværksættelse af foranstaltningen, at lave en aftale med eleven og den lærer, hvis undervisning eleven overføres til, om, at eleven vil blive overført ved yderligere forstyrrelser i klassen. Det kan for eksempel gøres i forbindelse med en af de forudgående påtaler.

En beslutning om overførsel af en elev i enkelte timer eller resten af dagen til anden undervisning er ikke en afgørelse. Det betyder, at der ikke er pligt til tage notat om begrundelsen for beslutningen eller partshøre eleven og forældrene inden overførslen gennemføres. Det er dog altid en god idé at tage notat, for eksempel hvis det senere bliver nødvendigt at iværksætte andre foranstaltninger for den samme elev; så har skolen hele historikken på eleven. Uanset om der er tale om en afgørelse eller ej, bør skolens leder ved skoledagens afslutning altid orientere forældrene til eleven om, at foranstaltningen har været anvendt og hvorfor. Det vil være en god idé at følge orienteringen op med dialog, da det handler om at sikre, at der ikke er dybereliggende årsager til elevens opførsel, som skolen skal reagere på, samt at eleven fremadrettet forstår normer for god opførsel og ordensregler på skolen, hvilket forældrene kan hjælpe med.

Omgående udelukkelse af eleven for resten af skoledagen – bekendtgørelsens § 9

24. En elev kan udelukkes fra undervisningen omgående for resten af skoledagen. Omgående udelukkelse kan ske i to situationer: hvis eleven udøver vold mod andre, mod sig selv, beskadiger ting, *eller* hvis læreren må bruge magt for at forhindre, at eleven gør skade på sig selv eller andre. Beslutning om at udelukke en elev omgående træffes som udgangspunkt af skolelederen. Forældrene skal inden udelukkelsen have besked om udelukkelsen, og hvorfor den finder sted (se pkt. 25). Hvis det har været nødvendigt at anvende magt over for eleven, er det læreren i den konkrete situation, som træffer beslutningen om omgående udelukkelse. Herefter skal skolens leder straks have besked, så denne kan overveje øvrige foranstaltninger. Hvis skolen har fastsat retningslinjer om indberetning af magtanvendelse, skal underviser også indberette episoden, se mere i pkt. 51

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 8 om overførsel af eleven til anden undervisning på skolen i enkelte timer eller resten af dagen. Begge bestemmelser har som baggrund, at der kan være behov for, at en elev i særlige tilfælde omgående udelukkes fra klassens undervisning, hvis undervisningen skal kunne fortsætte på en tilfredsstillende måde.

Omgående udelukkelse er beregnet til at blive anvendt i situationer, hvor eleven for eksempel har truet med eller anvendt fysisk eller psykisk vold over for underviseren eller en klassekammerat. Den fysiske eller psykiske vold skal være anvendt på en sådan måde, at elevens tilstedeværelse kan være til skade for underviser eller klassekammerat.

25. I en sådan akut situation kan underviseren have behov for at træffe en hurtig beslutning om at få en elev fjernet fra klassen.

Underviseren skal straks herefter underrette skolelederen med henblik på, at skolelederen endeligt beslutter, hvorvidt eleven skal udelukkes, og i den forbindelse iværksætter nødvendige foranstaltninger. Ligeledes skal skolelederen inden udelukkelsen iværksættes, orientere elevens forældre om udelukkelsen

og begrundelsen for beslutningen. Skolelederen bør forsøge at kontakte forældrene både telefonisk og skriftligt.

Skolelederen kan vælge at uddelegere beslutningskompetencen til underviseren.

Ved alle typer af uhensigtsmæssig opførsel skal skolen være særligt opmærksom på, om adfærden kan skyldes akutte forhold, som kræver handling. Det kan eksempelvis være at den uhensigtsmæssige opførsel skyldes mobning eller situationer i hjemmet, for eksempel forældres misbrug.

Skolens leder kan indgå en dialog med forældrene om, hvorvidt forældrene vil og kan afhente eleven på skolen straks (aftalt hjemsendelse, jf. § 5), eller om udelukkelsen håndteres af skolen, jf. skolens pligt til at etablere fornødent tilsyn med eleven indtil skoledagens afslutning (se pkt. 21).

26. Omgående udelukkelse er ikke en afgørelse, men skolens leder bør uanset, hvordan situationen håndteres på dagen, hurtigst muligt tage notat om hændelsen med begrundelsen for udelukkelsen samt hvad det nødvendiggør af videre foranstaltninger. Videre foranstaltninger kunne eksempelvis være iværksættelse af foranstaltninger efter §§ 10-14 og/eller indstilling af eleven til en pædagogisk-psykologisk vurdering mv. Det forventes, at skolen samtidig inddrager forældrene og eleven i dialog om hændelsen, elevens situation samt skolens overvejelser om eventuelle videre foranstaltninger. Forældre og elev bør derfor se skoleleders notat om hændelsen og have mulighed for at komme med bemærkninger.

Dette vil være særlig vigtigt for elever med dybereliggende problemer, som skal håndteres omgående i samarbejde med forældrene og evt. de sociale myndigheder. Det kunne være i tilfælde af, at eleven oplever sociale og/eller adfærdsmæssige vanskeligheder, for eksempel selvskade, angst eller vold i hjemmet.

Der er ikke pligt til at tage notat om hændelsen og den omgående udelukkelse, men det er ikke desto mindre en god idé at gøre det. Hvis eksempelvis de sociale myndigheder inddrages, vil det være godt at kunne beskrive præcis, hvad der skete. Det er også godt, hvis omgående udelukkelser noteres, så skolens leder kan danne sig et overblik over skolens antal og praksis for brugen.

27. Bestemmelsen er beregnet til de situationer, hvor skolen har brug for omgående at kunne håndtere en elev, som har været til fare for sig selv eller andre. Derfor kan denne foranstaltning som udgangspunkt kun anvendes over for en elev to gange på et skoleår. Kun i særligt grove tilfælde kan en elev udelukkes flere gange på et skoleår. Det bør kun dreje sig om ganske få tilfælde, idet skolen forventes at være i dialog med forældre, elev og eventuelt andre relevante instanser, blandt andet for at forhindre gentagelsestilfælde. Er skolen mod forventning ikke i dialog med forældrene, bør den startes, når skolen iværksætter omgående udelukkelse mere end to gange over for samme elev inden for samme skoleår.

Udelukkelse fra undervisningen – bekendtgørelsens § 10

28. Skolens leder kan beslutte at udelukke en elev fra undervisningen i hele skoledage, hvis der forinden er givet besked til elevens forældre, og hvis eleven er under det nødvendige tilsyn, mens udelukkelsen finder sted. Udelukkelse kan normalt finde sted to gange og maksimalt i 7 skoledage sammenlagt inden for samme skoleår. I særligt grove tilfælde kan udelukkelse dog finde sted flere gange og op til 10 skoledage sammenlagt inden for samme skoleår.

Det er op til skolens leder i den konkrete sag at skønne, hvornår der er tale om ”grove tilfælde”. Det kunne for eksempel være vold og gentagende grove forsømmelser af skolens ordensregler. Grove forsømmelser kunne være hærværk, trusler eller voldelig adfærd imod lærere eller andre elever eller grov mobbeadfærd (også digital).

Udelukkelse i hele skoledage er beregnet til situationer, hvor udelukkelsen forventes at motivere eleven til bedre opførsel. Udelukkelse kan også benyttes, hvor elevens uhensigtsmæssige opførsel er stoppet, men hvor den har været så alvorlig, at den fortsat har negativ indflydelse på klassen eller på holdet. Dette kunne eksempelvis være, at eleven har chikaneret en underviser eller en anden klassekammerat så alvorligt, at det er nødvendigt at give klassen og den chikanerede elev en pause, mens andre indsatser overvejes/iværksættes.

29. Udelukkelse fra undervisningen er betinget af, at eleven i udelukkelsesperioden er under fornødent tilsyn. Det betyder, at eleven skal være under opsyn inden for skoledagens normale varighed, se mere om tilsyn med eleven i pkt. 21.

30. Udelukkelse fra undervisningen er en afgørelse, hvilket betyder, at processen beskrevet i pkt. 20 skal følges.

31. Udelukkelse fra undervisningen er en alvorlig foranstaltning og bør som udgangspunkt ikke stå alene. Perioden for elevens udelukkelse bør fra skolens side benyttes til at afklare, om der er behov for pædagogisk-psykologisk rådgivning til eleven eller iværksættelse af yderligere foranstaltninger. Det bør involvere drøftelser med elevens forældre om skole-hjem-samarbejde, der fremadrettet skal sikre, at eleven har forståelse for skolens ordensregler. Skolen bør også overveje om situationen giver anledning til indsatser generelt i klassen/omkring eleven, for eksempel hvis klassens øvrige elever har medvirket til at opildne den handling, som har bevirket udelukkelsen.

Endelig bør skolen vurdere, om der er grund til at inddrage de sociale myndigheder.

32. Det fravær, som eleven får på grund af udelukkelsen, skal registreres som 'ekstraordinær frihed', jf. fraværsbekendtgørelsens § 3, stk. 1, 1. pkt., da elevens fravær er pålagt af skolens leder.

Overflytning til en parallelklasse på samme afdeling ved samme skole – bekendtgørelsens § 11

33. Skolens leder kan træffe afgørelse om at overføre en elev til en parallelklasse ved samme skole permanent. Bestemmelsen anvendes i situationer, hvor det vurderes at være til elevens bedste at flytte klasse og samtidig blive på skolen. Et eksempel kunne være i tilfælde med alvorlig personrelateret konflikt i en klasse, som forventes løst ved en overflytning af en elev til en anden klasse på skolen. Det forudsættes, at skolen vurderer, at det er muligt for eleven at skabe nye relationer med nye lærere og nye klassekammerater.

Da beslutningen er en afgørelse, skal fremgangsmåden ved afgørelser følges. (Se pkt. 20)

34. Hvis der er tale om særligt grove eller gentagende brud på skolens ordensregler, kan overflytning til en parallelklasse også gennemføres, selv om eleven og forældrene er uenige. I så fald skal kommunalbestyrelsen orienteres om afgørelsen og begrundelsen. Forældrene skal have kopi af orienteringen til kommunalbestyrelsen.

Overflytning til en klasse på tilsvarende klassetrin på en anden afdeling ved samme skole – bekendtgørelsens § 12

35. Skolens leder kan beslutte at flytte en elev til samme klassetrin på en anden afdeling ved samme skole, hvis forældrene og eleven er enige i beslutningen. Det vil typisk være i en tilsvarende situation, som beskrevet ovenfor i pkt. 33, men hvor det blot vurderes, at yderligere fysisk afstand vil være hensigtsmæssig.

36. I særligt grove tilfælde eller gentagelsestilfælde kan skolens leder træffe afgørelse om at iværksætte overflytningen uden forældrenes og elevens tilslutning. Dette er en afgørelse, og fremgangsmåden ved afgørelser skal derfor følges (se pkt. 20). Kommunalbestyrelsen skal desuden orienteres om afgørelsen og begrundelsen for afgørelsen.

Overflytning til en anden skole i kommunen – bekendtgørelsens § 13

37. En elev kan flyttes til samme klassetrin på en anden skole, hvis forældrene og eleven kan tilslutte sig overflytningen, og lederen fra den modtagende skole kan tilslutte sig. Den typiske måde at håndtere sådan en situation på vil være gennem dialog med elev, forældre og skolelederne på de to skoler, faciliteret af skoleforvaltningen.

38. I særligt grove eller gentagelsestilfælde kan skolens leder træffe afgørelse om overflytning uden forældrenes og elevens tilslutning, hvis den modtagende skoles leder kan tilslutte sig. Herefter skal fremgangsmåden for afgørelser følges (se pkt. 20). Det er en voldsomt indgribende afgørelse at flytte en elev mod dennes vilje. Der skal derfor være tale om meget alvorlige sager, eksempelvis grov vold eller digital krænkelser, hvor andre løsninger er prøvet og mislykkedes eller som på grund af sagens alvor ikke vurderes egnede.

Kommunalbestyrelsen, det vil i praksis sige den kommunale skoleforvaltning, skal have besked om afgørelsen og begrundelsen for afgørelsen. Forældrene skal have en kopi af meddelelsen til kommunalbestyrelsen.

39. Hvis den modtagende skoles leder ikke ønsker at modtage eleven, inddrages kommunalbestyrelsen i afgørelsen.

Det er kommunen, som træffer afgørelse om, hvorvidt overflytning skal ske og i givet fald, hvilken skole eleven overflyttes til. Beslutning træffes på grundlag af indstilling fra de involverede skoleledere og efter samråd med eleven og forældrene.

Kommunens beslutning er en afgørelse (se pkt. 20). Kommunen kan samtidig træffe afgørelse om at fratage forældrene det frie skolevalg i et år, jf. folkeskolelovens § 36, stk. 2-3. Det betyder, at forældrene ikke vil kunne flytte eleven til en anden skole inden for kommunen i et år.

40. Forældrene har altid ret til at blive hørt i sager om overflytning. Eleven bør også høres, hvor det giver mening i forhold til elevens alder og modenhed. Hensigten er bl.a. at skabe forståelse for, at overflytningen iværksættes som et forsøg på at afhjælpe elevens vanskeligheder. Forældrene har ret til at ønske overflytning til en bestemt skole, som kommunen skal prøve at imødekomme. Kan forældrenes ønske ikke imødekommes, er skolemyndighederne i kommunen ikke forpligtet til at opfylde yderligere ønsker fra forældrenes side.

41. Den skole, som eleven flyttes til, overtager distriktsskolens forpligtelser. Dette kan medføre, at kommunens overordnede økonomiske retningslinjer, for eksempel om klassekvotienter, ikke kan følges. Det kan også medføre merudgifter, for eksempel transportudgifter i forbindelse med befordring, til den overflyttede elev.

Udskrivning af folkeskolen af en elev på 10. klassetrin – bekendtgørelsens § 14

42. Kommunalbestyrelsen kan beslutte at udskrive en elev på 10. klassetrin af folkeskolen. Beslutningen træffes på baggrund af en indstilling fra skolelederen. Kommunalbestyrelsen kan uddelegere beslutningskompetencen til skolens leder. En beslutning om at udskrive en elev af 10. klasse er en afgørelse. Eleven og forældrene skal derfor høres i afgørelsesprocessen (Se pkt. 20). Når en elev udskrives af folkeskolen,

skal den kommunale ungeindsats inddrages. En udskrivning, der finder sted på skolemyndighedernes initiativ, indebærer derfor altid en pligt for kommunen til at sørge for, at eleven optages i et videre uddannelses- eller beskæftigelsesforløb. Et eksempel på denne kommunale forpligtelse findes blandt andet i bestemmelserne om den kommunale ungeindsats, se eksempelvis § 2 j i lov om kommunal indsats for unge under 25 år.

43. Hvis eleven er enig i udskrivningen, er kommunalbestyrelsens godkendelse af udskrivningen ikke nødvendig. Hvis eleven stadig er underlagt forældremyndighed, skal forældrene inddrages i samråd.

44. Bestemmelsen er tænkt til at blive anvendt under skærpede omstændigheder, hvor ingen af de andre foranstaltninger er anvendelige. Det kan for eksempel være elever, der grundlæggende tilsidesætter mødepligten, eller som på anden måde forsømmer eller saboterer undervisningen.

Tilfælde, hvor forældrene ikke skal inddrages – bekendtgørelsens § 15

45. Skolen har ikke pligt til at inddrage elevens forældre ved brud på ordenreglerne og anvendelse af foranstaltninger, hvis eleven ikke er underlagt forældremyndighed. Skolen kan, hvor det er relevant, foreslå eleven at inddrage en forælder, kontaktperson eller lignende som støtte.

Tilbageholdelse af private genstande – bekendtgørelsens § 16

46. Skolens leder kan tilbageholde en elevs private ting, hvis eleven har medbragt dem eller brugt dem på en måde, som strider mod skolens ordensregler. Skolens leder bestemmer, hvornår eleven kan hente sine ting igen. Når skolen beslutter at tilbageholde elevens ejendom, skal det være rimeligt i forhold til det brud på ordensreglerne, som eleven har lavet. Skolens leder skal i beslutningen inddrage forskellige elementer, eksempelvis elevens alder og om eleven tidligere har brudt ordensreglerne. Det er en betingelse for skolens tilbageholdelse af private genstande, at den er af praktiske og pædagogiske grunde, fx hvis elevens brug af telefon har forstyrret undervisningen flere gange, så eleven har brug for konsekvenser.

47. Skolen kan også tilbageholde elevens genstande ud over skoledagen. Tilbageholdelsen kan dog udelukkende ske, hvis det fremgår af skolens ordensregler. I beslutningen skal skolens leder tage i betragtning, at en tilbageholdelse i længere tid er et markant indgreb i elevens ejendom. De praktiske og pædagogiske grunde for længerevarende tilbageholdelse skal derfor være rimelig i forhold til det, eleven har gjort. En pædagogisk grund kan være, at det er nødvendigt at beholde genstanden i længere tid, for at eleven oplever, at det har konsekvenser at tilsidesætte ordensreglerne. Hvis det ville være tilstrækkeligt at returnere elevens ting ved skoledagens afslutning, må genstanden ikke beholdes i længere tid.

48. Forældrene bør orienteres om, at en genstand er tilbageholdt, og hvornår den kan afhentes igen.

Magtanvendelse – bekendtgørelsens § 17

49. De almindelige regler om, hvornår magt må anvendes gælder også ved magtanvendelse i folkeskolen. Det vil sige, at magt må bruges ved selvforsvar, nødret og lovlig retshåndhævelse. Fysisk afstraffelse og nedsættende behandling må ikke anvendes. For at afværge, at en elev gør skade på sig selv eller andre, må magt anvendes i det absolut nødvendige omfang.

Legemlig straf må ikke anvendes. Det gælder uden undtagelser og for hele skolens virksomhed, herunder elever i fritidsundervisning og i skolefritidsordningen.

50. Under særlige omstændigheder kan der anvendes magt for at afværge, at en elev øver vold mod sig selv eller andre eller ødelægger eller beskadiger ting. Det er en forudsætning for indgriben med magt, at der rent faktisk finder et overgreb eller ødelæggelse sted, eller der er en overhængende fare for det, som det ikke er muligt at forhindre eller standse på anden måde. Magtanvendelsen må kun bruges i det absolut nødvendige omfang. Bruges magtanvendelsen, så den åbenbart går videre end nødvendigt for at stoppe overgrebet eller ødelæggelserne, eller sættes der først ind, efter at overgrebet eller ødelæggelserne er stoppet, er brugen af magt i strid med bekendtgørelsen fordi magtanvendelsen i det tilfælde får karakter af legemlig straf.

51. Den involverede underviser bør notere hændelsen og underrette skolens leder hurtigst muligt, så skolens leder ligeledes hurtigst muligt kan orientere forældrene og i samarbejde med dem følge op på det skete, eventuelt med inddragelse af de sociale myndigheder og/eller indhentelse af pædagogisk-psykologisk rådgivning. Se pkt. 52.

Indhentelse af pædagogisk-psykologisk rådgivning og evt. inddragelse af sociale myndigheder – bekendtgørelsens § 18

52. Når der er grund til at tro, at en elevs opførsel skyldes sociale eller følelsesmæssige omstændigheder, skal skolens leder inddrage den pædagogiske-psykologiske rådgivning for at finde ud af, om eleven har brug for specialundervisning eller anden specialpædagogisk støtte. Skolens leder kan også inddrage de sociale myndigheder. Hvis skolens leder vil henvende sig til de sociale myndigheder om noget, som ligger uden for servicelovens underretningspligt, må det som udgangspunkt først ske, når skolens leder forgæves har forsøgt at få elevens forældre til selv at kontakte de relevante myndigheder. Forældrene skal i ovennævnte tilfælde altid orienteres om skolens henvendelse til de sociale myndigheder.

En elev med sociale og følelsesmæssige vanskeligheder vil normalt ikke have gavn af bekendtgørelsens foranstaltninger. Som oftest er en sådan elevs adfærd en reaktion på forhold i omgivelserne, som eleven ikke kan forholde sig til eller har lært at respektere.

I bekendtgørelsen er det derfor fremhævet, at skolens indsats over for en sådan elev først og fremmest skal være pædagogisk, og at eleven bør støttes med specialundervisning og anden form for specialpædagogisk bistand. Da hovedformålet med specialpædagogisk støtte netop er at give eleven mulighed for at tilegne sig en mere acceptabel adfærd, bør den i videst muligt omfang foregå enten i skolen eller i tilknytning til det almindelige skolemiljø.

Det kan i nogle tilfælde være nødvendigt, at skolen samarbejder med de sociale myndigheder for at afhjælpe en elevs problemer. I alle tilfælde, hvor alvorlige foranstaltninger som for eksempel overflyttelse iværksættes, eller i gentagelsestilfælde, bør skolen overveje inddragelse af de sociale myndigheder eller den kommunale pædagogiske-psykologiske rådgivning.

Skolen skal dog først opfordre forældrene til selv at kontakte de sociale myndigheder for at få støtte til afhjælpning af elevens problemer. På samme måde må skolens henvendelse til de sociale myndigheder normalt kun ske i forståelse med forældrene. Dette gælder kun ved frivillig dialog. Skolen skal naturligvis overholde den skærpede underretningspligt, som er beskrevet i serviceloven.

Når skolen henvender sig til de sociale myndigheder, er det vigtigt, at elevens helhedssituation er så velbeskrevet som muligt.

Henvendelsen til de sociale myndigheder skal derfor normalt ske efter samråd med pædagogisk-psykologisk rådgivning. Henvendelsen kan eventuelt gå gennem den pædagogiske-psykologiske rådgivning.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, den 9. juni 2021

LIZ NYMANN LAUSTEN
KONTORCHEF

/ Laura Hartung